

Lagmannen Mats Sjösten

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Betänkandet Se barnet! (SOU 2015:71)

Inledningsvis vill tingsrätten anföra att utredningen genomfört ett mycket ambitiöst arbete och kommit med många utmärkta förslag och slutsatser. Tingsrätten ställer sig bakom utredningens förslag, ställningstaganden och bedömningar i de delar som inte särskilt omnämns i det följande.

OBLIGATORISKA INFORMATIONSSAMTAL

I de fall samarbetsamtal hållits så ska något ytterligare informationssamtal inte behövas.

Tingsrätten ser i och för sig positivt på förslaget att föräldrar ska ha deltagit i ett informationssamtal innan de i domstol framställer ett tvistigt yrkande om vårdnad, boende eller umgänge. Föräldrar som överväger att inleda en tvist i domstol ska vid samtalen få information om bl.a. den rättsliga regleringen och olika former av konfliktlösningar.

Emellertid bör, i de fall samarbetsamtal förekommit, ett sådant samtal räknas som ett informationssamtal. Vid samarbetsamtalen ska normalt sådan information ha lämnats som ett informationsamtal ska omfatta.

Den föreslagna författningsbestämmelsen – 6 kap. 16 a § FB – bör kompletteras i överensstämmelse med vad som sagt ovan.

BARNETS VILJA I 21 KAP. FÖRÄLDRABALKEN

Tingsrätten föreslår en följdändring i 21 kap. 1 § första stycket FB.

I dag finns i 6 kap. 2 a § tredje stycket FB en bestämmelse som säger att ”Hänsyn ska tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad”. En motsvarande bestämmelse finns i 21 kap. 1 § första stycket andra meningen FB.

Utredningen föreslår att bestämmelsen om barnets vilja i 6 kap. 2 a § tredje stycket ska ersättas av ”Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad”.

Den föreslagna förändringen av lydelsen i 6 kap. 2 a § tredje stycket är bra och tingsrätten delar utredningens förslag och bedömning härvidlag.

När det gäller 21 kap. 1 § första stycket andra meningen FB föreslår utredningen inte någon motsvarande ändring. Enligt tingsrät-

tens mening bör, på motsvarande sätt beträffande 6 kap. 2 a § tredje stycket FB, 21 kap. 1 § första stycket andra meningen FB ha följande lydelse: ”Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad”.

UTBILDNING AV DOMARE

Tingsrätten delar inte utredningens bedömning.

Även om det till synes finns utbildning för domare i familjerätt delar tingsrätten inte utredningens bedömning. Den utbildning som finns för domare är den som anordnas i Domstolsakademins försorg. Det har hittills varit

- Familjerätt I (tre dagar) som är en grundläggande kurs om vårdnadsprocessen,
- Familjerätt II (två dagar) som är fördjupning ang. frågor om barnet, dess utveckling och om utredningar,
- Internationell familjerätt (två dagar) och
- Familjerättsdagar (två dagar).

Från och med i år (2017) har ytterligare en kurs – två dagar – Väggval i mål om Vårdnad, Boende och Umgänge tillkommit.

Rent generellt kan konstateras att intresset bland domare för dessa kurser under senare år varit svalt. Det har varit få kursdeltagare. Som exempel kan nämnas att Familjerätt I drog ca 15 kursdeltagare år 2016 och att kursen på grund av för få deltagare ställdes in under år 2017. Kursen Familjerätt II drog år 2015 endast 8 kurs-

deltagare medan den på grund av bristande intresse ställdes in år 2016 och 2017.

Att det finns, de facto, ett utbildningsutbud är således korrekt. Däremot är det inte, vilket är det avgörande, korrekt att särskilt många domare går aktuella utbildningar. Ett skäl kan vara domstolschefers inställning till domares deltagande i kurser; från Domstolsakademin kommer signaler att vissa domstolschefer godkänner endast två utbildningsdagar per domare/termin. Även synpunkten att kurserna är för långa – tre dagar – har tagits upp av Domstolsakademin. För att domarna ska genomgå de kurser som finns fordras att det skapa utrymme för detta inom den ordinarie dömande verksamheten.

FAMILJEDOMSTOL

Frågan om inrättande av familjedomstolar bör utredas.

Enligt tingsrättens uppfattning bör frågan om inrättande av familjedomstolar utredas och belysas. Ett djupare resonemang kring fördelar resp. nackdelar med familjedomstolar, med särskild kompetens och särskilda befogenheter, saknas helt i betänkandet. Enligt tingsrättens mening vore sådana domstolar värt att överväga, eftersom de familjerättsliga frågorna inte bara kräver särskild kompetens utan också ett särskilt intresse och engagemang samt möjligheter för domstolen att kunna fatta särskilt anpassade beslut om olika åtgärder. En familjedomstol skulle, likt mark- och miljödomstolarna eller hyresnämnderna på de ställen dessa inte är en särskild myndighet, administrativt kunna vara en del av tingsrätten

på den ort där de finns. Goda exempel på fungerande familjedomstolar finns att hämta i andra länder, t.ex. USA och Australien.

OMBUD FÖR BARNET

Frågan om ett ombud för barnet bör utredas ytterligare.

Enligt tingsrätten är de skäl som utredningen anför mot att det för närvarande inte bör införas någon möjlighet för barnet att få ett eget ombud inte tillräckligt övertygande. Tingsrätten anser att frågan inte har utretts tillräckligt varför förnyade överväganden bör komma till. På sätt som förekommer i mål enligt LVU, trots målens skilda karaktär, är det uppenbart att konflikten mellan föräldrarna många gånger är skadligt för barnet. Dessutom är fokus hos föräldrarna och – i vart fall åtskilliga – ombud inte på barnet utan på det egna (partens) intresset. Att i sådana fall ha ett ombud som är fokuserat på och uteslutande ser till barnet skulle kunna vara till en stor fördel. En ordning lik den som finns i t.ex. Familjedomstolen i New York, USA, skulle kunna tjäna som utgångspunkt.

VITTNESPLIKT FÖR MEDLARE

Medlare enligt 6 kap.18 a § föräldrabalken bör undantas från vittnesplikt.

Idag är medlare enligt 6 kap. 18 a § föräldrabalken inte befriade från vittnesplikt (jfr 36 kap. 3 § rättegångsbalken). Enligt utredningens ställningstaganden bör det inte göras någon ändring i dessa bestämmelser. Skälet för detta är enligt utredningen i korthet att barnets bästa gör att all information som kan vara till gagn för

ett sådant beslut måste kunna komma fram till domstolen. Enligt tingsrätten är det av utredningen framförda skälen inte av sådan styrka att det talar mot att befria medarna från vittnesplikt. Samtalen inför en medlare ska, särskilt om dessa ska öka, kunna ske i en anda av totalt förtroende och utan någon risk för att det parterna där berättar ska kunna tas upp i en rättegång. Någon risk att barnet far illa av en sådan begränsning av vittnesplikten bör inte uppstå eftersom medlare, oavsett under vilken sekretess samtalet förs, har anmälningsplikt för det fall det under samtalet framkommer uppgifter som talar för att barnet far illa.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Mats Sjösten (referent), rådmännen Annika Persson Arcangioli, Niklas Andersson och Marie-Louise Eskilstorp samt tingsfiskalerna Sofie Wildiér och Maja Martinsson.

Mats Sjösten